

Tadeáš Hájek z Hájku

(1525 – 1600)

Byl lékařem císaře Rudolfa II., matematikem, astronomem, botanikem, alchymistou, ale také technologem a organizátorem vědecké činnosti v pražském rudolfinském středisku.

V roce 1562 vydal u Melantricha v Praze překlad slavného Mattioliho herbáře pod názvem „Herbář jinak bylinář velmi užitečný...“, který doplnil poznámkami, upravil pro potřeby českého čtenáře, vybavil českou terminologií. Poprvé se zde zmiňuje o chmelu, jako o kulturní rostlině.

V roce 1585 vydal latinsky psaný spis „O pivě a způsobech jeho přípravy, podstatě, silách a vlastnostech“. V něm definuje pivo a hodnotí význam chmele pro jeho výrobu.

Krištof Fišer

(1611, Česká Lípa – 1680, Praha)

Kněz, jezuita, ekonom a správce statků jezuitské koleje v Kostelci

nad Orlicí a v Litoměřicích, v letech 1657 - 1666 regent všech jezuitských statků.

Napsal rozsáhlé dílo o zemědělství „Operis oeconomici“, s kapitolami „O chmelnicích“ a „O pivováru“, které přeložil Jan Barner do češtiny pod názvem „Oko Páně, aneb dobře spořádané hospodářství“.

Jeho dílo bylo velmi rozšířené a zemědělským odborníkům, i chmelařům, dobře známé. Právě z něj čerpali většinou anonymní autoři hospodářských instrukcí, které byly po dlouhou dobu tištěny a šířeny na velkostatech v českých zemích.

František Ondřej Poupě

(1753, Český Šternberk - 1805, Brno)

Byl zakladatelem českého odborného pivovarnictví. Byl nazýván geniálním sládkem. Působil v pivovarech v Třebíči, Tachově, Štěkni na Písecku, Slaném a v měšťanském pivovaru v Brně. Zkušenosti

o výrobě piva získával i v cizině. Šest let cestoval po našich, rakouských, německých a polských pivovarech. Zavedl nové postupy ve vaření piva za použití teploměru a pивní váhy (předchůdce hustoměru). Zajímal se o kvasnou chemii.

V roce 1801 vydal první českou učebnici o pivovarnictví „Počátkové základního naučení o vaření piva“.

Josef Kauble

(zemřel 1824)

Kněz a učitel v Litoměřicích. Napsal zemědělskou učebnici se statí

o pěstování chmele. Po dlouhé době se jednalo o českou odbornou knihu.

Franz Olbricht

(narozen roku 1788)

Působil jako hospodářský úředník, později pachtýř či nájemce velkostatků. Referoval v tisku o rolnické škole v Libverdě.

Napsal důležité dílo o nájmu velkostatků v Čechách

Kryštof Semš

(1790 – 1867)

Rolník z Vrbice na Úštěcku. Provedl individuální výběr nejlepšího keře starožateckého červeňáku a v roce 1854 vypěstoval novou odrůdu chmele, zvanou Semšův chmel. Byl rozmnožen a od doby svého vzniku ovlivnil výnos a kvalitu chmele ve všech chmelařských oblastech Čech a Moravy. Protože se jednalo o chmel nedostižných vlastností s bohatým výnosem, bránili pěstitelé vývozu jeho sádky přes hranice.

František Horský

(1801, Bílina – 1877, Kolín)

Absolvoval hospodářský institut v Českém Krumlově a stal se hospodářským úředníkem na švarcenberských panstvích. V letech 1850 – 57 byl ředitelem první české zemědělské školy pro rolníky v Rabíně u Netolic. Vynikal jako agronom a organizátor zemědělské výroby, konstruktér zemědělských strojů, propagátor moderních výrobních metod, popularizátor přechodu od trojpolního

ke střídavému hospodaření, autor a pořadatel proslulých rolnických polních kázání a vzorových selských hospodářství. Své stroje a výsledky hospodaření vystavoval nejen na našich výstavách, ale i

na světových v Londýně, Paříži a ve Vídni.

V „Rolnických polních kázáních“, vydaných v roce 1861 v Praze publikoval poznatky z vlastní praxe o pěstování chmele. Znal dobře Podbořansko, Roudnicko, Rakovnicko, okolí Citolib a Nelahozevsí, kde působil v dřívějších letech.

V roce 1862 zakoupil zanedbané císařské panství v Kolíně, které v krátké době úspěšně zmodernizoval a zvelebil. Inicioval vznik naší první továrny na průmyslová hnojiva a podílel se na výstavbě výroby některých cukrovarů a továren na zemědělské stroje.

Za zásluhy o rozvoj zemědělství mu byl v roce 1863 udělen šlechtický titul s přídomkem von Horkýsfeld (z Horkýsfeldu) a roku 1867 byl povýšen do dědičného rytířského stavu.

Karel Slavoj Amerling

(1807 – 1884)

Lékař, pedagog, popularizátor přírodních věd a zemědělství. Založil Fysiokratickou společnost, která řešila hospodářské a přírodní poměry v Čechách. Její členové také podávali zprávy o výskytu hmyzích škůdců ve chmelnicích. Prosazoval, aby se na zemědělských školách zavedla výuka pěstování chmele.

Ferdinand Stamm

(1813 – 1880)

Zemědělský spisovatel, národohospodář a redaktor knihy „Das Buch vom Hopfen“.

Karel Mensinger

(1813, Týnec nad Labem – 1892, Miláno, Itálie)

Kněz, spisovatel v oboru chmelařství. Byl dopisujícím členem Fysiokratické společnosti v Čechách, členem literárního odboru Umělecké besedy a Matice české v Praze.

Byl jedním z hlavních autorů sborníku vydaného k 50. výročí Chmelařského spolku města Žatce, s význačným příspěvkem k poznání škůdců chmele.

Antonín Emanuel Komers

(1814 – 1894)

Patřil mezi specialisty na agronomii a publikoval odborné studie. Podnikal studijní cesty po západní Evropě, monitoroval zahraniční odbornou literaturu. Byl členem Zemědělské rady v Praze. Založil a vydával sborník a zemědělský časopis, napsal několik učebnic zemědělské ekonomie.

Propagoval využití strojů a mechanizace v zemědělské výrobě.

Od roku 1839 byl ředitelem na Peruci a od roku 1844 ústředním ředitelem na Thunovských panstvích. V letech 1850 - 60 byl ředitelem zemědělské školy v Libverdě u Děčína.

Václav Kratochvíl

(1820 – 1893)

Zemědělec, pěstitel chmele na Roudnicku, politik a pokrokový hospodář, který se podílel na modernizaci českého zemědělství.

V Lounkách postavil sušárnu chmele na „anglický způsob“, tedy s využitím umělého tepla.

Karel Milan Lambl

(1823, Letiny – 1884, Ostellato, Itálie)

Uznávaný zemědělský odborník, pedagog a spisovatel.

Od roku 1846 byl správcem na panství Ostředek a Peruc, v letech 1850-60 působil jako profesor agrochemie na německé rolnické škole v Libverdě u Děčína. Od roku 1860 vydával se svým bratrem Janem encyklopedickou knižnici „Rolník nového věku“ a zasloužil se o zemědělské názvosloví.

Vydal publikace „Chmelařství“, „Rozjímání o nynějším stavu našeho rolnictví“, „O zvelebování luk, aby těžilo se více dobré travné píce“, „Kožařství a návod ku zvelebení našeho koňstva“, a jiné.

Jan Tomeš

(zemřel roku 1891)

Ředitel Zimní rolnické školy v Rakovníku. V roce 1891 vydal, na svou dobu velmi pokrokové dílo „Chmel, jeho význam, vypěstování a jeho ošetřování“, ve kterém shrmažduje poznatky o využití chmele, a zejména shrnuje pěstitelské zásady.

Některé jím formulované myšlenky mají trvalou platnost.

Zasazoval se o vznik „zkumných stanic“ a založení chmelařských škol s těmito stanicemi spojenými.

Leopold M. Zeithammer

(1834, Písek – 1905, České Budějovice)

Učitel na zemědělských školách v Libverdě a v Českých Budějovicích.

Napsal hospodářské učebnice a v roce 1888 publikoval spis

„Chmel a jeho pěstování“ .

František Chodounský

(1845 - 1924)

Působil jako sládek nebo ředitel v pivovarech v Čechách, ve Francii a v Sedmíhradsku. Od roku 1896 byl přednostou výzkumného ústavu pro průmysl pivovarský a přednášel na pivovarské škole v Praze. Vydal studie o pivu a chmelu.

Antonín Mohl

(1859, Chlumčany – 1924, Rakovník)

Organizátor českého chmelařství, zemědělský pedagog a propagátor moderního pěstování chmele.

Reálku absolvoval v Rakovníku, pak studoval chemii na technice v Praze a zemědělství na univerzitách v Berlíně a v Královci. Byl ředitelem zimní hospodářské školy v Lounech. Poté ředitelem Inářské školy v Humpolci a od roku 1900 ředitelem Rolnicko – chmelařské školy v Rakovníku. Byl prvním jednatelem Českého spolku chmelařského pro Království české a spoluzakladatelem a redaktorem hospodářsko – chmelařského věstníku a redigoval Chmelařské listy.

Napsal a vydal dvoudílný svazek „Chmelařství“ a celou řadu dalších odborných publikací.

Antonín Mohl, který byl též poslancem zemského sněmu, se výrazně podílel na činnosti chmelařských organizací, publikoval výsledky vlastních pozorování a studií a překládal odborné stati z němčiny, angličtiny a francouzštiny.

Byl nejvýznamnější osobností českého chmelařství před první světovou válkou.

Bohdan Erben

(1861 – 1941)

Ředitel Rolnicko – chmelařské školy v Rakovníku. Publikoval zprávy o pokusných školních chmelnicích.

František Vladislav Schneider

(narozen v roce 1862)

Nejdříve působil jako učitel. Po vzniku České chmelařské společnosti se v ní zapojil jako člen výboru - zapisovatel. Propagoval ochrannou známku a zdůrazňoval otázku provenience, jako nejdůležitějšího hlediska při posuzování chmele. Vydal spisek „ O známce ochranné při prodeji chmele“. Zároveň publikoval články ve Chmelařských listech. Podílel se na zákazu vývozu sádky, zřízení rolnické známkovny a pořádání chmelařských výstav.

Josef Wara

(1863, Břvany – 1937, Žatec)

Učitel na Chmelařské a zelinářské škole v Žatci. Dlouhá léta působil jako vedoucí oddělení hudebního a pěveckého spolku v Žatci. Založil vlastní kapelu z renomovaných hudebníků, která působila v Žatci zejména před 1. světovou válkou. Hrál na bandonion (předchůdce harmoniky), komponoval, byl výborným klavíristou, v letech 1913-1923 působil jako varhaník v děkanském kostele. Byl rovněž spolupracovníkem deníku Saazer Anzeiger, kam zasílal svoje fejetony. Zpracoval historii žateckého obchodu s chmelem. Tato práce se stala uznávanou i v zahraničí. Vynikajících úspěchů dosáhl především jako fotografem žateckého chmelařství. Na mnoha fotografiích zaznamenal nejen sklady a balírny chmele jednotlivých firem v Žatci, či skupiny česačů při sklizni na chmelnici. Poměrně podrobně doložil hlavní práce a používané technologie v tehdejší českém chmelařství.

František Polívka

(1865, Třebenice – 1939, Hřivice)

První český předseda žatecké známkovny, člen výboru českého odboru Jednoty chmelařské a člen dozorčí rady. Aktivně se zúčastnil protestní schůze chmelařů v Žatci proti omezování vyvážení českého chmele.

Ambros Bauer

(1868 – 1924)

Byl prvním učitelem a ředitelem Chmelařské a zelinářské školy v Žatci.

Ing. Dr. Vladislav Sýkora

(1873 – 1945)

Generální ředitel Pražské železářské společnosti a ředitel Škodových závodů. Autor prvního česacího stroje na chmel, (jelikož znal těžkosti ručního česání chmele.) Stroj byl zkonstruován na jiném principu než česačky české a západní. Byl pojízdný a na automobilovém podvozku. Bohužel se do dnešní doby nedochoval ani jeden ze tří prototypů, které vyrobil.

Cyril Vitner

(1876, Hředlice – 1960)

Předseda Českého odboru jednoty chmelařské a předseda Veřejné známkovny chmele v Žatci. (Působil jako předseda místní agrární komise, místopředseda místní chmelařské organizace, předseda založeného syndikátu pro prodej chmele, starosta obce) Vykonával velké množství funkcí, ve kterých vždy hájil zájmy českých chmelařů, což v období okupace nebyl lehký úkol.

Alois Halašta

(zemřel v roce 1939 v Rakovníku)

S chmelařstvím byl spjat jako podnikatel. Vyrobil speciální chmelové stříkačky, které byly užívány nejen u nás, ale i v zahraničí. Nejznámější je jeho samopojízdná motorová stříkačka značky Rakonea.

Ing. Dr. prof. Alois Matoušek

(1885 – 1934)

Působil jako hospodářský úředník na švarcenberském panství na výzkumné stanici v Lovosicích. Vedl oddělení rostlinné výroby na ministerstvu zemědělství. V roce 1921 se stal docentem, později profesorem na VŠZLI – ČVÚT v Praze, kde přednášel také o pěstování chmele.

Ing. Dr. doc. Karel Osvald

(1899, Domoušice – 1948, Rakovník)

Chmelař – výzkumník a nejvýznamnější šlechtitel českého chmele 20. století. Po studiu na lounském gymnáziu a na Vysoké škole zemědělského a lesního inženýrství ČVÚT v Praze, nastoupil u profesora J. Jelínka v Ústavu ušlechťování rostlin.

V roce 1928 byl jmenován komisařem, později radou Státních výzkumných ústavů zemědělských v Praze. Od poloviny 20. let 20. století se zabýval pěstováním a šlechtěním chmele (Praha, Deštnice, Rakovník, Žatec). Založil rozsáhlé odrudové pokusy, z nichž tři klony č. 31, 72 a 114 byly zařazeny do seznamu povolených odrůd v roce 1952.

Získané poznatky uplatňoval při vypracování systému hodnocení chmele a v mnoha problémech spojených s produkcí chmele.

Mimořádně se zasloužil o vybudování chmelařského výzkumu, zachování jeho kontinuity a zřízení Státní výzkumné stanice chmelařské v Žatci v roce 1947.

Ing. Vladimír Osvald

(1925, Praha – 1952, Praha)

Po studiu na reálném gymnáziu v Rakovníku absolvoval Vysokou školu zemědělskou v Praze. Pracoval se svým otcem ve Výzkumné stanici chmelařské v Rakovníku. Již předtím mu pomáhal na zkušební chmelnici v Deštnici s tvorbou nových chmelových klonů a získával tak od něj neocenitelné rady a zkušenosti. Po krátkém působení v Ústavu pro ochranu rostlin v Praze se v roce 1947 vrátil ke chmelu a pomáhal přebudovat původní chmelařskou stanici na Výzkumný ústav chmelařský v Žatci. Úzce spolupracoval se svým otcem, ing. Antipovičem a Dr. Blatným. Publikoval, psal do časopisu „Český chmelař“ a do dalších zemědělských periodik. Pracoval na novém oboru virových chorob chmele, ale opět se dostal ke šlechtění, kde dosahoval velice nadějných výsledků. I díky jemu se Osvaldovy klony chmele lépe a rychleji šířily a vysazovaly.

Dagmar Šikulová roz. Osvaldová

(1931 – 2015, Ústí nad Labem)

Absolvovala rodinnou školu v Rakovníku. V roce 1947 se celá rodina přestěhovala do Žatce. Společně prožili těžkou dobu tatínkovy nemoci, péče o něj i jeho následné hospitalizace až do úplného konce v dubnu 1948. Protože rodina zůstala prakticky bez prostředků, nebylo možno uvažovat o dalším studiu. Dagmar Osvaldová zůstala chmelu věrna.

Působila jako odborná fotografka a spolupracovala s redakcí časopisu Chmelařství. Její dokumentační chmelařské snímky jsou uloženy v archivu Chmelařského muzea.

Přestěhovala se do Ústí nad Labem, kde je i pochována.